

ИНДИКАТОРИ ЗА БЕДНОСТ И СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ В ОБЛАСТ СМОЛЯН ПРЕЗ 2018 ГОДИНА

Индикаторите за бедност и социално включване са част от общите показатели на Европейската общност за проследяване на напредъка на страните в борбата с бедността и социалната изолация. Основен източник на статистически данни за пресмятане на индикаторите е ежегодно провежданото наблюдение „Статистика на доходите и условията на живот (EU-SILC)“.

Оценка на бедността

През 2018 г. линията на бедност за област Смолян е 334.00 лв. средно месечно на лице от домакинство. При този размер на линията под прага на бедност са били 16.8% от населението на областта.

1. Основни индикатори за бедност в област Смолян

	2014	2015	2016	2017	2018
Линия на бедност - средномесечен размер - лв.	255.0	264.0	299.3	309.9	334.0
Относителен дял на бедните - % от населението	15.7	25.1	22.3	20.9	16.8
Относителен дял на бедните преди получаването на социалните трансфери - % от населението	52.2	55.5	47.2	48.6	43.8
Относителен дял на бедните преди получаването на социалните трансфери, с включени пенсии - % от населението	27.3	36.6	27.7	31.1	24.8
Отношение между доходите на най-бедните и най-богатите 20% от населението (S80/20)	4.6	6.1	5.4	7.1	5.8
Неравенство в разпределението на дохода - Коефициент на Джини ¹	29.1	30.5	31.9	36.3	28.3

В сравнение с предходната година размерът на линията на бедност нараства с 7.8%, а относителният дял на бедното население намалява с 4.1 процентни пункта.

Системата за социална защита има съществено значение за редуциране на бедността. Данните за 2018 г. показват, че ако в доходите на домакинствата се включат доходите от пенсии, но се изключат останалите социални трансфери (обезщетения, социални и семейни помощи и добавки), равнището на бедност се повишава от 16.8 до 24.8%, или с 8.0 процентни пункта. Съответно при изключване на пенсиите и останалите социални трансфери равнището на бедност нараства до 43.8%, или с 27.0 процентни пункта.

¹ Изчислява се на основата на данни от разпределението на лицата от домакинствата по доход и е нормиран в границите от 0 до 100.

Материални лишения на домакинствата

В общите показатели за оценка на бедността са включени и субективни индикатори, свързани с материални лишения. Те показват субективната оценка и личните нагласи на лицата и домакинствата относно възможностите за задоволяване на отделни нужди и потребности. За оценка на материалните лишения на домакинствата се използват девет въпроса, свързани с потреблението на конкретни стоки и услуги (табл. 2).

2. Показатели за материални лишения през 2018 година в област Смолян

	Въпроси към домакинството, свързани с ограничения	Лица с ограничения - бр.	Относителен дял от населението - %
1	Имало ли е домакинството затруднения при плащането навреме на следните разходи за жилището: • Заем за покупка на жилището, в което живее домакинството • Наем за жилището, в което живее домакинството • Текущи разходи за ток, вода, отопление (без разходи за телефон) • Вноски за погасяване на кредити	22143	20.6%
2	Може ли домакинството да си позволи, ако желае, едноседмична почивка извън дома	31105	29.0%
3	Може ли домакинството да си позволи, ако желае, консумация на месо, пиле или риба (или вегетарианския им еквивалент) всеки втори ден	39302	36.6%
4	Може ли домакинството да посрещне със собствени средства неочаквани финансови разходи (неотложен ремонт на жилището или колата, подмяна на пералня или хладилник, внезапно заболяване и др.)	32840	30.6%
5	Притежава ли домакинството телефон (вкл. мобилен)	1275	1.2%
6	Притежава ли домакинството цветен телевизор	350	0.3%
7	Притежава ли домакинството автоматична перална машина	4561	4.3%
8	Притежава ли домакинството автомобил (вкл. и служебен, който се ползва за лични нужди)	22077	20.6%
9	Ограничава ли се домакинството при отоплението на жилището поради недостиг на средства	22428	20.9%

Най-голям брой лица изпитват ограничения по отношение на възможностите за консумация на месо, пиле или риба всеки втори ден (36.6%) и посрещане на неочаквани разходи (за неотложен ремонт на жилището или колата, подмяна на пералня или хладилник, внезапно заболяване и др.) със собствени средства (30.6%). Успоредно с това 20.9% от лицата се ограничават при отоплението на жилището си, а по 20.6% са лицата затрудняващи се при плащането навреме на разходите, свързани с жилището и тези без автомобил.

През 2018 г. 14.3% от населението в Област Смолян живее с материални лишения (ограничения в 4 от 9 показателя). През 2017 г. този показател е бил 43.1%.

Домакинства с нисък интензитет на икономическа активност

Лица, живеещи в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност, се дефинират като лица от възрастовата група 0 - 59 години, живеещи в домакинство, където възрастните (18 - 59-годишните с изключение на студентите от възрастовата група 18 - 24 години) работят под 20% от техния потенциал през референтния период.

3. Лица, живеещи в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност на възраст 18 - 59 навършени години, по пол в област Смолян

	2014	2015	2016	2017	2018
Общо - хил.	7.9	12.5	9.6	11.8	3.5
Относителен дял от населението - %	12.7	20	15.9	20.3	6.2

През 2018 г. 3.5 хил. лица на възраст 18 - 59 години живеят в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност, или 6.2% от населението, като спрямо 2017 г. относителният им дял намалява с 14.1 процентни пункта.

Комбиниран индикатор

Във връзка с поставените цели по ключови области в стратегията „Европа 2020“ от изследването на доходите и условията на живот (EU-SILC) се изчислява комбиниран показател за регулярен мониторинг на напредъка на страните при изпълнение на националните подцели. Показателят включва лица, живеещи в риск от бедност, с материални лишения и в домакинства на безработни или с нисък интензитет на икономическа активност.

Комбинирането на трите показателя показва, че през 2018 г. 24.2% от населението, или 26.0 хил. лица са били в риск от бедност и социално изключване.

Стойността на показателя намалява с 24.4 процентни пункта спрямо 2017 г., при мъжете – с 29.5, а при жените - с 19.4 процентни пункта.

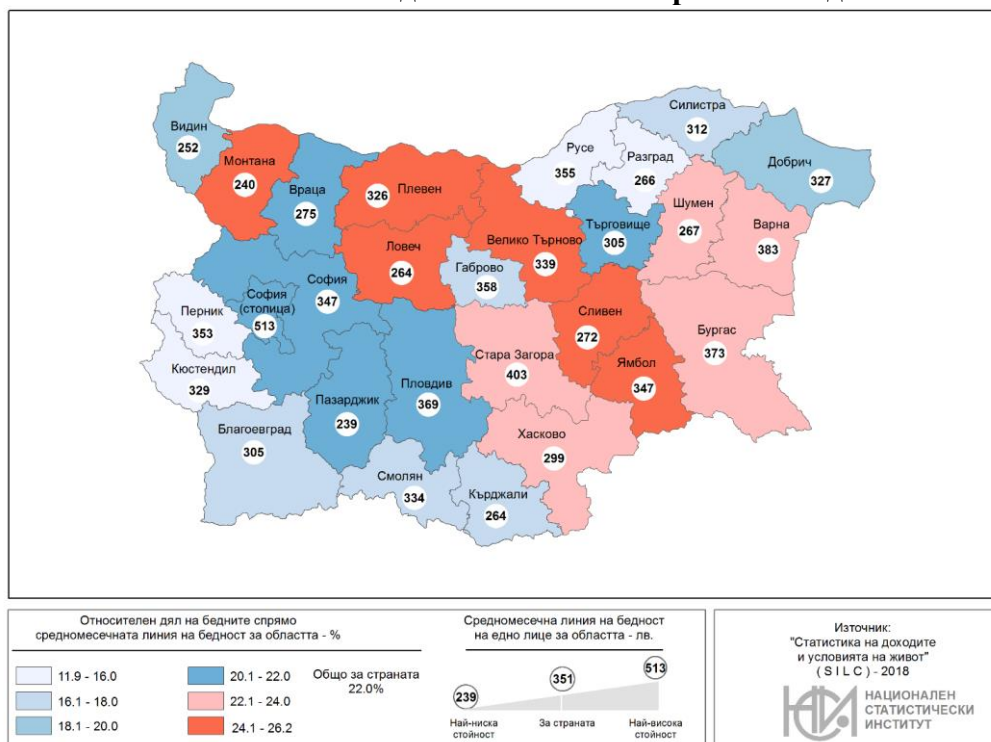
4. Население в риск от бедност и социално изключване по пол в област Смолян

	2014	2015	2016	2017	2018
Общо - хил.	48.1	61.7	53.2	53.1	26.0
Относителен дял от населението - %	41.2	53.9	47.6	48.6	24.2
Мъже - хил.	22.7	30.9	24.7	25	9.1
Относителен дял от населението - %	37	55.2	45.5	47	17.5
Жени - хил.	25.4	30.8	28.5	28.1	16.9
Относителен дял от населението - %	45.9	52.6	49.7	50	30.6

Оценка на бедността в регионален аспект

Важен аспект в изследването на бедността е нейното проявление по области. При изчисляване на линията на бедност за всяка област е приложен същият метод както при линията на бедност на национално ниво - 60% от средния общ разполагаем нетен доход на домакинствата в областта.

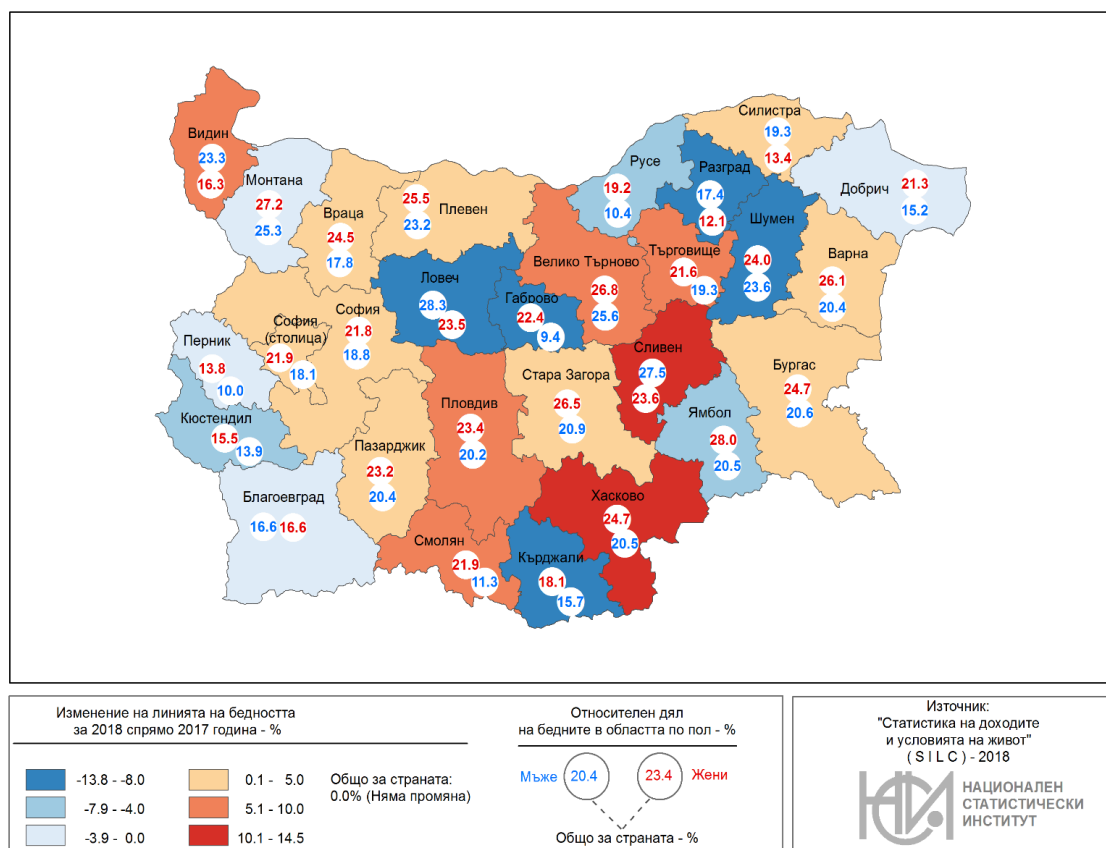
Фиг. 1. Линия на бедност по области през 2018 година

През 2018 г. най-ниската линия на бедност се наблюдава в областите Пазарджик и Монтана - съответно 239 и 240 лв., а най-високата - в област София (столица) (513 лв.), следвана от областите Стара Загора (403 лв.) и Варна (383 лева).

Най-висок е относителният дял на бедните в областите Монтана и Велико Търново - по 26.2%, Ловеч - 25.8%, и Сливен - 25.5%. Най-нисък е относителният дял на бедните в областите Перник - 11.9%, Кюстендил и Разград - по 14.7%, и Русе - 14.9%.

Фиг. 2. Изменение на линията на бедност и относителен дял на бедните по области и пол

Линията на бедност за 2018 г. намалява спрямо 2017 г. в областите - Ловеч (с 13.8%), Габрово (с 10.2%), Шумен (с 9.9%), Разград (с 9.6%), Кърджали (с 8.4%), Ямбол (с 6.6%), Русе (с 6.0%), Кюстендил (с 4.8%), Добрич (с 3.8%), Перник (с 3.7%), Благоевград (с 0.4%) и Монтана (с 0.3%).

Линията на бедност за 2018 г. се увеличава спрямо 2017 г. в 16 области, по-съществено в областите Сливен (с 14.5%), Хасково (с 14.2%), Велико Търново (с 9.4%), Смолян (със 7.8%), Пловдив (със 7.7%), Видин и Търговище (по 7.5%). Водещите причини за увеличението са:

- Увеличаване на относителния дял на заетите лица в наблюдаваната съвкупност (с 16.6% за област Сливен, със 7.9% за област Хасково, със 7.8% за област Смолян и с 3.9% за област Велико Търново).
- Увеличаване на средния размер на дохода от трудова дейност в областите Велико Търново (със 17.9%), Смолян (със 17.8%), Търговище (с 14.8%), Видин (със 7.9%), Сливен (с 3.1%) и Пловдив (с 1.7%).
- Намаляване на броя на безработните и други икономически неактивни лица.

Област Габрово е с най-нисък относителен дял на бедност за мъжете - 9.4%, а с най-високо равнище е област Ловеч - 28.3%. В област Разград жените са с най-ниско равнище на бедност - 12.1%, при 28.0% за област Ямбол. В областите Габрово, Смолян, Русе, Ямбол, Враца, Добрич, Варна и Стара Загора относителният дял на жените, живеещи в риск от бедност, е по-голям с повече от 5 процентни пункта спрямо относителния дял на мъжете. В пет области - Видин, Силистра, Разград, Ловеч и Сливен, относителният дял на бедните мъже е по-голям от този при жените.

Методологични бележки

Наблюдението за доходите и условията на живот (EU-SILC) като част от Европейската статистическа система (ESS) се осъществява по единна методология, определена с Регламент № 1177/2003 на Европейския парламент и на Съвета, и осигурява информация за моментното състояние (cross-sectional data) и от повторени във времето (longitudinal data) изменения в доходите, равнище и структура на бедността и социалната изолация.

Целевата съвкупност в изследването (EU-SILC) са всички **обикновени** домакинства и техните членове, живеещи на територията на страната в момента на наблюдение. Лицата, живеещи в колективни домакинства и в институции, са изключени като цяло от целевата съвкупност.

До 2015 г. изследването се провежда върху 4-годишен ротационен панел от обикновени домакинства. Размерът на извадката за всяка година в панела е около 7 300 адреса/обикновени домакинства, разпределени във всички области на страната. Освен домакинството, попаднало в извадката, обект на наблюдение са и всички негови членове на 16 и повече навършени години. Извадката се състои от четири ротационни групи, като всяка година една от ротационните групи отпада от наблюдението и се заменя с нова. Този ротационен модел на извадка осигурява два типа данни:

- Моментни (данни от текущата година на наблюдение)
- Лонгитудинални (данни за домакинствата, участвали в поне две последователни години).

От 2015 г. с финансовата подкрепа на Европейската комисия се проследяват домакинствата от 9-а и 10-а ротационна група съответно за пета и шеста вълна на участие. Размерът на извадката за 2018 г. включва 8 696 домакинства от 6 ротационни групи от всички области на страната.

Наблюдението се провежда с два типа анкетни карти:

- Въпросник за домакинството
- Индивидуална анкетна карта за всяко лице от домакинството на 16 и повече навършени години.

Основни понятия

Линия на бедност

За изследване на равнището на бедност в методологията на Евростат се използва общ разполагаем нетен доход. Линията на бедност представлява 60% от средния общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Еквивалентни скали

За пресмятане на индикаторите за бедност и социално включване се използва общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица. Поради различния състав и брой лица в домакинствата се прилагат еквивалентни скали. Използва се модифицираната ОЕСД скала, според която първият възрастен на 14 и повече навършени години получава тегло единица, вторият възрастен на 14 и повече навършени години - тегло 0.5, и всяко дете под 14 години - тегло 0.3. Теглата се присъждат на всеки член на домакинството и се сумират, за да се получи еквивалентен

ТЕРИТОРИАЛНО СТАТИСТИЧЕСКО БЮРО - ЮГ
ОТДЕЛ „СТАТИСТИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ - СМОЛЯН“

размер на домакинството. Общият разполагаем нетен доход за всяко домакинство се разделя на неговия еквивалентен размер и се формира общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Повече информация за индикаторите на бедност и социално включване може да бъде намерена на интернет страницата на НСИ в рубриката „Социално включване и условия на живот“ и в информационна система „Инфостат“ на НСИ.